

Lovforslaget om Arbejdernes Sikring mod Følgerne af Ulykkestilfælde under Arbejdet.

Af Cand. polit. **Thorvald Kornerup.**

Gennemgaar man den Behandling, som ovennævnte Lovforslag har været Genstand for paa Rigsdagen i de 3 sidste Samlinger, vil man se, at visse Tendenser træde særlig stærkt i Forgrunden.

Tendens I: at drage saa mange som muligt af ubemidlede ind under Loven.

1) I det første Lovforslag, der forelagdes Landstinget d. 2. Okt. 1888, ere alle selvstændige Smaafolk fuldstændig udelukkede.

2) I Landstingsudvalgets Betænkning af 30. Marts 1889 foreslaar derfor Flertallet at oprette en særlig Afdeling (Nr. 4) med Statsgaranti til frivillig Sikring af selvstændige Smaafolk, der ere Medlemmer af en anerkendt Sygekasse*). Samme Udvalgs Mindretal gaar videre og foreslaar, at Husmænd med egen Jord

*) Flertallet foreslog endvidere, at kun Medlemmer af Sygekasser kunde faa Understøttelse, hvilket dog heldigvis er opgivet i Betænkningen af 6. Marts 1890.

Lovforslaget om Arbejdernes Sikring mod Følgerne af Ulykkestilfælde under Arbejdet.

Af Cand. polit. **Thorvald Kornerup.**

Gennemgaar man den Behandling, som ovennævnte Lovforslag har været Genstand for paa Rigsdagen i de 3 sidste Samlinger, vil man se, at visse Tendenser træde særlig stærkt i Forgrunden.

Tendens I: at drage saa mange som muligt af ubemidlede ind under Loven.

1) I det første Lovforslag, der forelagdes Landstinget d. 2. Okt. 1888, ere alle selvstændige Smaafolk fuldstændig udelukkede.

2) I Landstingsudvalgets Betænkning af 30. Marts 1889 foreslaar derfor Flertallet at oprette en særlig Afdeling (Nr. 4) med Statsgaranti til frivillig Sikring af selvstændige Smaafolk, der ere Medlemmer af en anerkendt Sygekasse*). Samme Udvalgs Mindretal gaar videre og foreslaar, at Husmænd med egen Jord

*) Flertallet foreslog endvidere, at kun Medlemmer af Sygekasser kunde faa Understøttelse, hvilket dog heldigvis er opgivet i Betænkningen af 6. Marts 1890.

skulle ind under Loven i Betragtning af, at deres Hartkorn medtages i Beskatningen til Dækning af Anstaltens Udgifter. Endvidere foreslaar et andet Mindretal, at Arbejdere, der ikke ere forsørgelsesberettigede her i Landet, inddrages under Loven.

3) Lovforslaget af 22. Okt. 1889 optager sidstnævnte Forslag, men ikke de andre.

4) I Landstingsudvalgets Betænkn. af 6. Marts 1890 (vedtaget 21. Marts) foreslaas, at ikke alene Husmænd, men ogsaa f. Ex. Fiskere paa Andel skulle ind under Loven, og at selvstændige Smaa-Haandværkere kunne komme ind under Lovens Afdeling 2 (altsaa ikke i en særlig Afdeling).

5) Lovforslaget, forelagt Folketinget d. 10. Nov. 1890, lader Husmænd og Fiskere m. m. være understøttelsesberettigede men opretholder en særlig frivillig Afdeling (Nr. 4) for selvstændige Smaa-Haandværkere.

6) Folketingets Betænkn. af 6. Marts 91 slutter sig hertil; Flertallet foreslaar endvidere at medtage »Arbejde paa Oplagspladser, Speditions- og Pakhusvirksomhed«; et Mindretal foreslaar yderligere »Stenhugning, Skornstensfejning og Slukning af Ildebrand«.

7) Adskillige have endvidere anket over at de saakaldte «ufarlige» Haandværk udelukkes, naar dog Havebruget medtages, ligesom mange ønske, at man inddrager

8) Ulykkestilfælde udenfor Arbejdet, samt

9) kortvarige Tilfælde; saaledes kan anføres, at medens Regeringen foreslaar 26 Ugers Ventetid, har et Mindretal i Folketingsudvalget foreslaaet 12 Uger, Flertallet 6 Uger, og et andet Mindretal endog 7 Dage.

Tendensen er altsaa at udvide Rammen, men man

har næppe endnu truffet den naturlige Grænse. Som Ex. kan anføres, at i mange mindre Bogtrykkerier drives Maskinen ved et Haandsving, og saadanne ere altsaa udelukkede af Afdeling 2 a, da man der kun har medtaget mekanisk »eller dyrisk Kraft«, altsaa ikke Menneskekraft, og ligeledes udelukket af 2 b, jfr. Ordene: »saasom Husbygning, Skibsbygning og andre Fag... væsentlig beslægtede med de nævnte«. Og dog fremvise saadanne Haand-Trykkerier endog dødelige Ulykkestilfælde, jfr. Fabriktilsynets Beretning af 31. Marts 1891 (Ministerialtidende Side 560, 564 og 569). Ligeledes anføres i denne Beretning Ulykkestilfælde ved Rundsav, »der ere overordentlig farlige, da de hurtigt løbende skærende Dele under Brugen maa være blottede paa et passende Stykke, og derfor maa betjenes med stor Forsigtighed« (Side 566); ligeledes ved »Afrettermaskinen«, Papirkniven og Glittermaskinen i Papirfabrikker, Boremaskiner ved Haandkraft o. s. v. Alle Virksomheder med saadanne farlige Redskaber drevne ved Haandkraft ere udelukkede af Loven. Men da dette vil vække Misfornøjelse, maa man ønske, at ovennævnte Tendens fortsættes, saa at man 7) inddrager om ikke alle Haandværk, ogsaa de saakaldte »ufarlige«, saa dog i det mindste saadanne, hvor farlige Maskiner eller Redskaber (Høvle, Øxer etc.) benyttes, selv om de drives eller føres med Haandkraft. Dette er formentlig den naturlige Grænse, medens derimod 8) Ulykkestilfælde udenfor Arbejdet falde udenfor Loven af logiske Grunde, og 9) meget kortvarige Tilfælde af praktiske Grunde ligesaa.

Tendens II: at indrette saa mange Fareklasser, som muligt.

1) Lovforslaget af 1888 delte Erhvervene i 3 Afdelinger: 1. Landbrug m. m., 2. Industri og 3. Sønæring, og lod Erhvervene i Afd. 2 atter deles i 3 Fareklasser, saa at »i den første af disse Klasser paalignes, et i Forhold til den samlede Arbejdsløn, 3 Gange saa stort Bidrag, og i den næste et 2 Gange saa stort Bidrag, som det, der paalignes for en Virksomhed i den laveste Klasse«.

2) I Landstingsudvalgets Betænkning af 30. Marts 89 foreslaas flere end 3 Fareklasser, men iøvrigt efter samme System, hvilket

3) Lovforslaget af 1889 optog.

4) I Landstingsudvalgets Betækn. af 6. Marts 1890 foreslaas, at Forholdet mellem Klasserne ikke skal være 1, 2, 3, 4 o. s. v., men gøres afhængigt af de indvundne Erfaringer, og underkastes en 5-aarig Revision; ligeledes foreslaas, at Fareklasser kunne indføres i Afdeling 3, Sønæring, »forsaavidt det efter de foreliggende Erfaringer maatte findes rigtigt«.

5) Lovforslaget af 1890 optager det første Forslag, men ikke det sidste, idet man mener, at det vilde være uretfærdigt mod de store Fartøjer, der ved Tonnagebeskatningen alt har faaet store Byrder. Det skal dog anføres, at f. Ex. det nyoprettede Forsikringsselskab for danske Fiskerfartøjer har 3 Fareklasser efter Farvandene, nemlig a) Fiskeri vest eller nord for Skagen, b) i Kattegat eller Østersøen og c) i de øvrige Sunde, Belter og Fjorde. Men — langt vigtigere end dette er, at der indføres mange, f. Ex. 50 Fareklasser for Industri og Haandværk, især hvis man medtager

alle Erhverv, hvor der benyttes farlige Haandkrafts-Maskiner og -Redskaber. Tendens I fremskynder Tendens II.

Tendens III: saa vidt muligt opgive Arbejdslønnen som Skattegrundlag.

1) I Lovforslaget af 1888 er som Skattegrundlag valgt Hartkornet for Landbruget, og Arbejdslønnen for Industri og Sønæring.

2) I Landstingsbetænkn. af 1890 foreslaas at opgive Arbejdslønnen og vælge Netto-Register-Tonnage som Skattegrundlag for Afdeling 3, Sønæring — dels a) fordi Besætningens Størrelse ikke svarer til Skibenes Størrelse, tvertimod staar i omvendt Forhold hertil — dels b) fordi det er saa overordentlig vanskeligt at kontrollere (selvopgiven) Arbejdsløn.

De samme to Grunde tale imidlertid for ogsaa at opgive Arbejdslønnen som Grundlag for Industrien. Thi ikke alene er Arbejdslønnen ligesaa vanskelig at kontrollere i Industri og Haandværk som i Fiskeriet; men ogsaa her gælder, at Arbejdskraften og Maskinkraften staa i omvendt Forhold til hinanden i mange Erhverv, og dette Argument stiger i Styrke, hvis Haandkraftsmaskiner, altsaa store Grupper af Haandværket, inddrages under Loven, saa at Tendens I fremskynder baade Tendens II og III.

Men hertil kommer et tredje, hidtil formentlig upaaagtet Argument, nemlig:

c) I Lovforslaget af 1890 har man opgivet den virkelige Arbejdsløn som Grundlag for Understøttelsens Beregning, idet man (§ 4) for Lærlinge og andre, der have under 500, 400 og 300 Kr.

i aarlig Lønning henholdsvis i København, Købstæderne og paa Landet, fingerer, at de have haft de nævnte Beløb i Lønning — og dermed falder Systemet for Afdeling 2. Thi for at tage et Ex.: En Virksomhed arbejder med lutter Lærlinge, der dels intet faa i Løn (»gaa paa Prøve«), dels forsvindende lidt; Arbejdsgiveren betaler i Skat til Ulykkesforsørgelsen altsaa for nogle slet intet, for andre »forsvindende lidt«; men desuagtet udbetaler Anstalten Understøttelser efter de ovennævnte fingerede Lønninger. Herved opstaar 2 Uretfærdigheder: a) indenfor samme Erhverv betale de Arbejdsgivere mindst, der mest benytte unge Mennesker, f. Ex. Provinsbogtrykkerier, — og b) mellem Erhvervene indbyrdes betale de Erhvervsgrupper mindst, der mest bruge unge Mennesker. Det skal i den Henseende anføres, at efter Fabriktilsynets ovenfor nævnte Beretning (Ministerialtid. 552) udgør Antallet af Børn og unge Mennesker i pCt. af samtlige Arbejderses Antal: i Tobak- og Cigarfabrikker 43 pCt., i Papirvaref. 33, Glasværker 32, Tændstikf. 27 og Bogtrykkerier 22 pCt., hvilke Grupper altsaa ville betale for lidt i Skat, medens Grupper som Bryggerier og Brænderier, hvor Børn slet ikke eller kun lidet anvendes, ville delvis betale Understøttelserne til Børn og unge Mennesker — i de andre Grupper. Altsaa: opgiver man den virkelige Arbejdsløn som Grundlag for Understøttelsens Beregning (og nøjes med en fingeret), maa man ogsaa opgive den som Grundlag for Skattens Beregning. At tage Gennemsnittet af Lønnen i hvert Erhverv (saaledes som et Mindretal i Folketingsbetænkn. af 1891 har foreslaaet) er dog heller ikke nok; vel opnaas derved, »at den Arbejdsgiver, som betaler høj

Arbejdsløn, kommer til at betale mindre, og den, der giver lav Arbejdsløn, mere, end hvis Beløbet lignes paa de enkelte Bedrifter«, men dermed er man dog ikke kommet bort fra de andre Argumenter.

Det foreslaas da, at man ikke alene (I) optager Haandkraftsmaskiner, (II) indretter mange Fareklasser, men (III) tillige spalter Afdeling 2 i 3 selvstændige Afdelinger uden gensidig Solidaritet, hvorved muliggøres en forskellig Behandling af disse efter deres forskellige Natur.

Der foreslaas da følgende Afdelinger, idet Landbrug og Sønæring blive henholdsvis Nr. 1 og 5:

Nr. 2: industrielle Virksomheder, der benytte Maskiner, der drives ved anden Kraft end Menneskers Muskelkraft (*Haandkraft«, Fodkraft), f. Ex. Bogtrykkerier, hvor Maskinen drives ved Damp eller Gas,

Nr. 3: Befordringsvirksomhed til Lands, der drives ved bevægelige Dampmaskiner,

Nr. 4: Haandværksdrift, der benytter farlige Maskiner og Redskaber, der drives eller føres ved Menneskers Muskelkraft, f. Ex. mindre Bogtrykkerier, Snedkerier, — samt alle Bygningsindustrier, Teglværker o. s. v. jfr. § 2 Nr. 3 og 4 i det første Lovforslag af 1888*).

Under hver af disse Afdelinger indrettes mange Fareklasser, 20 à 30 i hver af Afdelingerne 2 og 4, og nogle Fareklasser i Afd. 3 efter Hyppigheden af Befordringer og disses Hastighed.

*) Naturligvis beror den nærmere Fastsættelse af Grænsen paa et Skøn; saaledes kan der være Grund til at overføre til Afdeling 4 Virksomheder med smaa Gasmaskiner, eller lejet Maskinkraft fra en større Fabrik. Men saadanne specielle Spørgsmaal kan det overlades Administrationen at afgøre.

Som man vil se, er § 2 Nr. 2 i Lovforslaget af 1888 delt i Afd. Nr. 2 og 3. For hver af disse kunde man da vælge **Maskinernes Hestekraft**, der indenfor samme Erhverv kan antages at staa i Forhold til Forretningernes Omfang, naar en Reduktion foretages for Gasmaskiner etc. For Erhvervene i Afdeling 4 er derimod den menneskelige Arbejdskraft det, der giver Virksomheden dens Hovedpræg — deri bestaar jo netop Forskellen mellem Storindustri og Haandværk, at hin bæres af Maskinen, af Dampen, denne af Arbejdet. Man maa da benytte **Arbejdernes Antal**, men uden Hensyn til Alder, saa at den større eller mindre Benyttelse af Børn og unge Folk ikke forstyrrer Ligevægten, idet jo de unge regnes som voxne ved Understøttelsens Beregning. Antallet tænkes beregnet ved at tage Gennemsnittet af Antallet i de forskellige Aarstider. At multipliceres Arbejderantallet med Gennemsnitslønnen for voxne i hvert Erhverv kan maaske være rigtigt, men er i hvert Fald vanskeligt af praktiske Grunde. Men Hovedsagen er, at den saakaldte Storindustri er udsondret og bærer sin egen Risiko. Den Solidaritet, der hidtil er foreslaaet mellem Storindustrien og Haandværket, er hermed brudt som Følge af disse to Hovedgruppers grundforskellige Natur.

Hermed er de tre mest fremtrædende Tendenser, der spores i Lovforslagets Behandling, ført til en formentlig naturlig Afslutning, uden at der dog røkkes ved det væsentlige i Grundlaget for det forelagte Lovforslag, nemlig: Arbejdsgivernes Solidaritet indenfor (før 3, her 5) større Grupper.
